รายงานผลการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามภารกิจ

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

รายงานผลการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามภารกิจ
ของสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ประเด็นที่ 1

1. ประเด็นหรือเรื่องในการมีส่วนร่วม

ประชุมหารือเชิงยุทธศาสตร์เพื่อจัดทำกรอบนโยบายหลักนิติธรรมของประเทศไทย (Strategic Dialogue: Designing Thailand's Rule of Law Policy Framework) วันที่ 18 ธันวาคม 2568

2. หลักการและเหตุผล

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน) ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และการพัฒนาองค์ความรู้ด้านหลักนิติธรรม ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ และนวัตกรรมด้านหลักนิติธรรม เสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งให้ความรู้ทางกฎหมายและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม โดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และหน่วยงานระหว่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การเคารพในหลักนิติธรรมและวัฒนธรรมแห่งการเคารพกติกา

สถาบันฯ จึงร่วมกับ The World Justice Project (WJP) จัดงานประชุมหารือเชิงยุทธศาสตร์เพื่อจัดทำกรอบนโยบายหลักนิติธรรมของประเทศไทย (Strategic Dialogue: Designing Thailand's Rule of Law Policy Framework) เพื่อเปิดพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วม (whole-of-society approach) ในฐานะเจ้าของของปัญหาร่วมกัน (ownership) โดยใช้แนวทาง Data-Driven ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์จากข้อเท็จจริง องค์ความรู้ ประสบการณ์ และร่วมกันออกแบบทางออกที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (Actionable) และวัดผลได้ (Measurable)

3. วัตถุประสงค์

เปิดพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วม (whole-of-society approach) ในฐานะเจ้าของปัญหาร่วมกัน (ownership) โดยใช้แนวทาง Data-Driven ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ จากข้อเท็จจริง องค์ความรู้ ประสบการณ์ และร่วมกันออกแบบทางออกที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

4. สรุปข้อมูลของผู้มีส่วนร่วม

ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนหลักนิติธรรมและพัฒนากระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย และภาคธุรกิจ หอการค้า หน่วยงานกำกับดูแลภาครัฐและเอกชน และผู้สนใจด้านการลงทุนกว่า 69 คน

5. ผลจากการมีส่วนร่วม

การประชุมหารือเชิงยุทธศาสตร์เพื่อจัดทำกรอบนโยบายหลักนิติธรรมของประเทศไทย (Strategic Dialogue: Designing Thailand's Rule of Law Policy Framework) แบ่งมิติการหารือ เป็น 2 ช่วง คือ

มิติความยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน มุ่งเน้นการออกแบบแนวทางเพื่อสร้างหลักประกันสิทธิพื้นฐานและความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม โดยมีผู้พิพากษา อัยการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทนายความ นักสิทธิมนุษยชน และภาคประชาชนร่วมหารือ ทั้งสิ้น 38 คน มีประเด็นหารือ ดังนี้

- Constraints on Government Powers: การเสริมสร้างกลไกตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจรัฐ
- Fundamental Rights: การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามมาตรฐานสากล
- Criminal & Civil Justice: การพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ เสมอภาค เข้าถึงได้

มิติธรรมาภิบาลภาครัฐและความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ มุ่งเน้นการออกแบบแนวทางเพื่อสร้างระบบนิเวศที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพภาครัฐและความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ โดยมีผู้เข้าร่วมจากภาคธุรกิจ หอการค้า หน่วยงานกำกับดูแลภาครัฐและเอกชน และผู้สนใจด้านการลงทุน ร่วมหารือทั้งสิ้น 31 คน

- Absence of Corruption: กลไกขจัดการคอร์รัปชันเพื่อลดต้นทุนแฝงทางเศรษฐกิจ
- Open Government: การยกระดับความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมผ่านข้อมูลเปิด
- Regulatory Enforcement: การปฏิรูปการบังคับใช้กฎระเบียบเพื่อประสิทธิภาพทางธุรกิจ

6. การนำผลจากการมีส่วนร่วมไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

สถาบันฯ จะนำข้อหารือแลกเปลี่ยนและข้อเสนอแนะจากการประชุมจะเป็นส่วนสำคัญในการจัดทำกรอบนโยบายหลักนิติธรรมของประเทศไทย (Thailand's Rule of Law Policy Framework) เสนอต่อผู้เกี่ยวข้องต่อไป

7. ภาพการประชุม

PERFORMANCE BY SUB-FACTOR
Thailand
East Asia, the Pacific, and South Asia
Factor 4: Fundamental Rights
4.1 No discrimination
4.2 Right to life and security
4.3 Due process of law
4.4 Freedom of expression
4.5 Freedom of religion
4.6 Right to privacy
4.7 Freedom of association
4.8 Labor rights

ส่วนที่ 1: การแชร์ "ปัญหา" + "ข้อเสนอ"
1/2
Absence of Corruption

ส่วนที่ 1: การแชร์ "ปัญหา" จากข้อมูลเชิงประจักษ์
และประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมประเด็นหารือ (Key Factors)
1
Constraints on Government Powers

ประเด็นที่ 2

1. ประเด็นหรือเรื่องในการมีส่วนร่วม

"เวทีการพัฒนาเพื่อสร้างอนาคตสังคมที่เป็นธรรมภาคใต้" วันที่ 15 พฤษภาคม 2569

2. หลักการและเหตุผล

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน) ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และการพัฒนาองค์ความรู้ด้านหลักนิติธรรม ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ และนวัตกรรมด้านหลักนิติธรรม เสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งให้ความรู้ทางกฎหมายและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม โดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และหน่วยงานระหว่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การเคารพในหลักนิติธรรมและวัฒนธรรมแห่งการเคารพกติกา

ระบบยุติธรรมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง - People Centered Justice เป็นแนวคิดหลักในการออกแบบความยุติธรรมใหม่ที่สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) ร่วมมือกับสถาบันนโยบายสาธารณะ (School of Public Policy) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ร่วมกันออกแบบ "ระบบยุติธรรมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง" ด้วยโครงการ "ปักหมุดอนาคตกระบวนการยุติธรรมสู่การสร้างสังคมที่เป็นธรรม" พื้นที่ภาคใต้

3. วัตถุประสงค์

เพื่อมีข้อมูลตั้งต้นในการออกแบบและพัฒนาระบบยุติธรรมไทยให้เป็นระบบยุติธรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

4. สรุปข้อมูลของผู้มีส่วนร่วม

ประชาชน และเยาวชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 40 คน

5. ผลจากการมีส่วนร่วม

ประเด็นปัญหาความยุติธรรมที่นำมาจัดเวทีนี้ มาจากการสังเคราะห์ประเด็นปัญหาที่สำคัญของพื้นที่ภาคใต้ ทั้งจากรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2566 ร่วมกับงานวิจัยเรื่องความต้องการด้านความยุติธรรมของประชาชน (Justice Needs Survey) ปี 2565 และการสัมภาษณ์ทั้งประชาชนและผู้ให้บริการด้านความยุติธรรมในพื้นที่ภาคใต้ โดยพบว่ามีปัญหาสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ ยาเสพติด ความรุนแรง ที่ดินและทรัพยากร เช่น ปัญหาการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด ปัญหาคนไร้บ้านที่ได้รับผลกระทบซ้ำจากเหตุน้ำท่วมหาดใหญ่ ปัญหาเด็กที่เติบโตในสถานบริการและกลายเป็นหญิงขายบริการ

ตามผู้ปกครอง ปัญหาความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ส่งผลกระทบไปถึงโอกาสทางการศึกษาของเยาวชนในพื้นที่ และปัญหาความขัดแย้งระหว่างนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมกับการปกป้องที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน

เวทีนี้ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันตั้งแต่การสะท้อนสภาพปัญหาที่อยู่บนยอดภูเขาน้ำแข็งลงลึกไปถึงระบบและโครงสร้างทางกฎหมายและสังคม ลึกลงไปที่วาทกรรมความเชื่อต่าง ๆ ที่สั่งสมมายาวนานจนกลายเป็นความเคยชินหรือยอมจำนนต่อปัญหา และร่วมกันใช้จินตนาการใหม่เพื่อออกแบบความยุติธรรมใหม่ที่เริ่มจากความต้องการของประชาชนจริง ๆ จะวิเคราะห์ตามสภาพปัญหาที่ต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ และจะจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสู่รัฐบาล เพื่อนำไปใช้เป็นสารตั้งต้นพัฒนาระบบยุติธรรมไทยให้เป็นระบบยุติธรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงต่อไป

6. การนำผลจากการมีส่วนร่วมไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

สถาบันฯ จะนำข้อหารือแลกเปลี่ยนและข้อเสนอแนะจากการประชุมจะเป็นส่วนสำคัญในพัฒนาข้อเสนอเพื่อสร้างอนาคตสังคมที่เป็นธรรมและเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องต่อไป

7. ภาพการประชุม